

8.5 Begrijpend lezen

Evenals in de moedertaal kan het zwakke technisch lezen het begrip van een tekst belemmeren, maar in de moderne vreemde taal speelt ook de woordenschat een grote rol. Recent onderzoek (Fiorin, 2010; Rispens, 2004) toont aan dat sommige grammaticale constructies door dyslectici moeilijker begrepen worden dan door niet dyslectici, voornamelijk passieve zinnen; zinnen met een relatieve bijzin; persoonlijk voornaamwoorden in een bepaalde zincontext; structuren die dubbelzinnig zijn, zoals: *Every friend of Francesco painted his bike*. Verklaring hiervoor zou het zwakke verbale geheugen van dyslectische leerlingen zijn (Fiorin, 2010; zie bespreking proefschrift in Krijgsman, 2010/2011).

- Leer leerlingen de in paragraaf 7.3 *Begrijpend lezen* genoemde leesstrategieën aan.
- Gebruik bij het aanleren van leesstrategieën directe instructie, hierbij legt u de strategie expliciet uit en u doet de leesstrategie hardop voor (modeling) (zie bijlage 19 *Directe instructie en rolwisselend leren*). Van belang bij het gebruik van leesstrategieën is dat talige kennis, woordenschat en kennis van grammaticale structuren van de leerling voldoende moet zijn om goed gebruik te kunnen maken van leesstrategieën. Behandel dus van te voren mogelijk onbekende woorden of probeer deze samen af te leiden uit de context. Behandel ook moeilijke grammaticale structuren.
- Maak gebruik van rolwisselend leren (zie bijlage 19).

8.6 Schrijven

Naast spelling, de technische schrijfvaardigheid, kunnen dyslectische leerlingen ook problemen hebben met het schrijven. De inhoud van hun teksten vertonen vaak onvoldoende samenhang, zinnen zijn ongrammaticaal, verbanden zijn niet of onvoldoende aangegeven, woorden zijn weggelaten en er is geen structurerende lay-out. Net als bij begrijpend lezen kunnen deze problemen veroorzaakt worden doordat de meeste aandacht uitgaat naar de technische vaardigheden (spelling en grammaticale structuren).

- Leer leerlingen een schrijftaak goed voor te bereiden. Hierbij gaat het om kennis van het onderwerp verzamelen en weten voor wie je het stuk schrijft. Stimuleer het gebruik van mindmaps wanneer leerlingen moeite hebben met het structuren van informatie.
- Leer leerlingen geschreven werk te controleren op inhoud, stijl, spelling en lay-out. Leer hun de tekst twee keer te lezen. Eenmaal letten op inhoud en de andere keer letten op stijl/spelling.
- Laat leerlingen elkaar hun tekst voorlezen. Zij horen dan sneller of de tekst inhoudelijk loopt en de zinnen grammaticaal juist zijn. Laat ze dit thuis met tekst-naar-spraaksoftware doen.

- Geef tijdig extra aandacht aan de conventies bij het schrijven (bijvoorbeeld bij het schrijven van een brief, onder meer aanhef, datum, afsluiting). Dit is belangrijk voor het Centraal Eindexamen. Dyslectische leerlingen kunnen soms moeite hebben met het inslijpen van deze conventies.

8.7 Spreek- en luistervaardigheid

Dyslectische leerlingen zouden bij spreek- en luistervaardigheid compensatie kunnen vinden voor de vaardigheden die zij minder goed beheersen. Het onderzoek van Fiorin (2010) geeft wel aan dat er bij luistervaardigheid problemen kunnen zijn met het correct begrip van sommige grammaticale constructies. Laat in ieder geval spreekvaardigheid voldoende aan bod komen tijdens de les (zie ook Sebregts, 2002).

- Toets spreekvaardigheid niet schriftelijk maar mondeling. Als het een onderdeel is van een schriftelijke toets, reken dan in ieder geval de spelfouten niet mee.
- Maak de leerlingen duidelijk aan welke eisen het gesprek moet voldoen.
- Door frequent te oefenen wordt spreekangst minder. Als leerlingen spreekangst hebben, maak gebruik van verschillende spelvormen. Via www.digischool.nl, www.davindi.nl en www.leermiddelenplein.nl zijn hiervoor suggesties te vinden.
- Leer leerlingen luisterstrategieën aan. Leer ze dat het niet altijd nodig is een tekst woord voor woord te begrijpen.
- Geef leerlingen bij luistertoetsen voldoende tijd.

8.8 Beoordeling van toetsen

Bij het beoordelen van toetsen en opdrachten is een aantal specifieke zaken van belang naast de regels die gelden bij aanpassing van onderwijs en voor het examen (zie hoofdstuk 9 *Aanpassing van het onderwijs: compenserende faciliteiten en dispensaties* en hoofdstuk 11 *Wet- en regelgeving*).

- Spelling mag het resultaat op een toets niet beïnvloeden, tenzij spelling een onderdeel is van die toets.
- Let erop wat u wilt toetsen. Bij onderdelen waar u twee zaken beoordeelt, bijvoorbeeld inhoud en spelling, kunt u besluiten (als sectie) om alle leerlingen twee cijfers te geven.